

KAAN Architecten voltooit Utopia in Aalst

Utopia, de Bibliotheek en Academie voor Podiumkunsten, gehuisvest in een gloednieuw gebouw ontworpen door [KAAN Architecten](#), is open voor de inwoners van Aalst, na een open prijsvraag die in 2015 is uitgeschreven door de gemeenteraad. Het 8.000 m² grote bakstenen complex incorporeert een opvallend historisch gebouw uit de tweede helft van de negentiende eeuw en zorgt voor een verjonging van het stedelijke landschap, terwijl het op een elegante manier uitdrukking geeft aan de vereiste functionaliteit. [Boydens engineering](#) was het betrokken studiebureau voor de technieken.

Het gebouw is vernoemd naar het beroemde boek 'Utopia' van Thomas More, dat voor het eerst werd gedrukt door de prominente Aalstenaar Dirk Martens. Utopia is in het stedelijke weefsel ingevoegd om het kenmerkende onregelmatige straatpatroon van het stadscentrum met intieme ruimtes te verbeteren en ermee te communiceren. Langs de Esplanadestraat, Graanmarkt en Peperstraat zijn drie nieuwe pleinen gecreëerd.

De bibliotheek

De zogenaamde Pupillenschool, een gebouw uit 1880 met een school waar de kinderen van soldaten opgevoed werden tot ze zich op hun 16e bij een regiment konden melden, is ingebed in het ontwerp van KAAAN Architecten en vormt nu de hoeksteen van het nieuwe gebouw. Zowel buiten als binnen gaan de historische gevels perfect samen met de royale ruimtes en gaat het metselwerk een dialoog aan met de lichtgrijze betonelementen.

Utopia, de stad en haar bewoners zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden via grote en brede openingen, die zorgvuldig uit het metselwerk zijn gesneden. De ingang van het gebouw bevindt zich tussen het leescafé en het auditorium aan een intiem plein. Recht vooruit, door de brede hal, ontvouwt het open binnenlandschap zich van vloer tot plafond, met verschillende dikke betonnen vloeren die lijken te zweven. De vloeren met boekenkasten en leestafels hangen op verschillende hoogtes en bieden uitzicht op het atrium en op de bakstenen gevel van het bestaande gebouw. Bovendien strekt een boekenkast van 11,5 meter, vol boeken die door de Aalstenaars zijn geschonken, zich uit tot het plafond.

De betonnen vloeren lijken te worden ondersteund door boeken. De boekenkasten lopen omhoog tegen betonnen schijven die de vloer vrijdragend maken zonder extra steun. Net zoals de vloervlakken zigzaggen de trappen trapsgewijs omhoog, waardoor ze als sculpturen aan de rand van het overweldigende atrium met leeszaal aanwezig zijn. De plafonds daarentegen zijn zo ingetogen mogelijk gehouden. Alle techniek verbergt zich achter strak gespannen metaalkleurig gaas dat tegelijkertijd het sterke daglicht verzacht wat overdag een aangename lichtwerking oplevert.

De academie

Naast het auditorium op de begane grond, is de Academie voor Podiumkunsten gevestigd op de eerste twee verdiepingen, langs het atrium. In het nieuwe gebouw hebben de danszaal, repetitiezalen en onderwijsruimtes ramen die even breed en hoog zijn als de ruimtes zelf, waardoor ze zowel een venster op de stad als een blik naar binnen vanuit de stad bieden en tegelijkertijd uitdrukking geven aan de gevelcompositie. Met behulp van dezelfde expressieve taal, zijn de hekwerken voor de ramen van de voormalige Pupillenschool verwijderd en zijn de op bel-etage liggende vensterbanken een flink stuk omlaag gebracht.

Akoestiek en duurzaamheid

Akoestiek was een fundamenteel ontwerpgereedschap voor KAAN Architecten: het lezen in de bibliotheek moet niet worden verstoord door muzieklessen of de repetitie van een toneelstuk. De houten zoldervloeren zijn vervangen door zwevend beton dat geen geluid doorlaat, zware studiodeuren weren het geluid en de akoestische ramen hebben dubbele beglazing, zodat elke pianotoon wordt opgevangen.

Het grootste deel van de omtrek van het gebouw bestaat uit nieuw metselwerk. Voor de materialen en kleuren van het bouwwerk is goed naar Aalst gekeken, waarna een enigszins donkere baksteen, 'rood Aalst' is gekozen. Om de dualiteit van Utopia te accentueren, zijn lange, platte bakstenen (50 x 10 x 4 centimeter) met een horizontale uitwerking ingezet om de verticaal gerichte gevels van de oude school aan te vullen.

Utopia's openheid richt zich ook op duurzaamheid. Het gebouw heeft een BREEAM Excellent-beoordeling behaald, mede door het gebruik van lokale materialen en arbeid en energiezuinige machines. Daarnaast zijn zonnepanelen, aardwarmte en led-verlichting geïntegreerd in het ontwerp, wordt regenwater hergebruikt en gebufferd en zijn 230.000 aanwezige bakstenen afgebikt voor hergebruik elders.